

სახელმწიფო საინვესტიციო საქმიანობის რეალიზაციის ეკონომიკურ-სამართლებრივი მექანიზმები

რეზიუმე

ნაშრომში განხილულია სახელმწიფო საინვესტიციო საქმიანობის, მისი რეალიზაციის ეკონომიკურ-სამართლებრივი ასპექტები, რაც გამოიხატება ფინანსირების სახელმწიფო რეგულირებაში, საინვესტიციო საქმიანობის ეკონომიკურ-სამართლებრივ ერთიანობაში. განხილულია საინვესტიციო გარემოს სრულყოფის გზები და ძირითადი აქცენტი გაკეთებულია სტაბილური საკანონმდებლო ბაზის არსებობაზე, რომელიც თავის მხრივ უზრუნველყოფს საინვესტიციო პროცესის გარანტირებულად ჯანსაღ გარემოში წარმართვას. განხილულია საბიუჯეტო ინვესტიციების და მთლიანობაში სახელმწიფო საინვესტიციო საქმიანობის ინფრასტრუქტურული ასპექტების ხარისხობრივი მახასიათებლები, ამგვარი ურთიერთობების ობიექტის თავისებურებები და სტატუსი. საინვესტიციო საქმიანობის სუბიექტების კონსტიტუციური უფლებები. მოქმედი საკანონმდებლო ნორმების ანალიზის საფუძველზე განხილულია „საინვესტიციო გარანტიების ღონისძიებების“ სისტემაში არსებული სახელმწიფო გარანტიების სახეები.

საკვანძო სიტყვები: ეკონომიკა, სახელმწიფო, ინვესტიციები, სამართალი.

შესავალი

ეკონომიკურ ურთიერთობებში საბიუჯეტო ინვესტიციები გამოხატავენ საზოგადოებრივ ინტერესს და წარმოადგენენ სოციალური გარდაქმნების ძირითად და მძლავრ ინსტრუმენტს. ფინანსური მეცნიერების სოციალური ბუნების შესახებ დოქტრინა ყოველთვის განიხილება ამ მიმართულებით.

ფინანსირების სახელმწიფო რეგულირებაში, როგორც წესი მხარეებად გამოდიან საზოგადოებრივი ურთიერთობები, რომლებიც ყალიბდება სახელმწიფოსა და მუნიციპალური წარმონაქმნების საფინანსო ურთიერთობებისას. ამასთან, უნდა აღინიშნოს, რომ „სახელმწიფოს

თმა კვაზირიძე

ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი
E-mail: t.kvabziridze@gmail.com

ლაშა ბაბრატიონი

აზერბაიჯანის სახელმწიფო
ეკონომიკური უნივერსიტეტის
დოქტორანტი

E-mail: lashab1989@gmail.com

ნათი ნატროშვილი

საქართველოს ტექნიკური
უნივერსიტეტის დოქტორანტი
E-mail: natroshvili1981@gmail.com

ფინანსური საქმიანობა” ახალი გაგებაა, რომელიც პირველად დამუშავდა 1952 წელს მ.ა. გურვიჩის სახელმძღვანელოში. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ სამეცნიერო ლიტერატურაში გამოთქმული სრულიად განსხვავებული მოსაზრებები ფინანსურ მექანიზმში ინვესტიციების შესახებ გაკეთებულია დასკვნა, რომ საინვესტიციო საქმიანობა წარმოადგენს ეკონომიკურ-სამართლებრივ ერთიანობას, რომელიც გამოირჩევა შემადგენელი ინსტიტუტების ერთიანობით, რომელიც ეყრდნობა განვითარებული ინფრასტრუქტურის საჭიროებას და იკავებს მანიშნებლოვან ადგილს საფინანსო სისტემაში.¹

სახელმწიფო საინვესტიციო პოლიტიკის, როგორც ერთიანი სახელმწიფო საფინანსო პოლიტიკის შემადგენელი ნაწილის ერთერთ მნიშვნელოვან მიმართულებას წარმოადგენს ეროვნული (შიდა) და უცხოური კაპიტალის მოზიდვა ეკონომიკის განვითარების მიზნით.

ძირითადი ტექსტი

უკანასკნელ წლებში საქართველოში მიზანმიმართულად არის დაგეგმილი საინვესტიციო საქმიანობისათვის ქვეყნის მიმზიდველი და საინტერესო გარემოს გაუმჯობესება, რომლის საფუძველიც უნდა იყოს მაკროეკონომიკური პოლიტიკა, სტაბილური საკანონმდებ-

ლო ბაზა და ასევე ინვესტორების ეფექტური ეკონომიკური დაცვის მექანიზმების არსებობა საქართველოს ტერიტორიაზე.

ყველასათვის ცნობილია, რომ საინვესტიციო საქმიანობის და სასამართლო პრაქტიკის რეგულირება ითვლება ყველაზე მნიშვნელოვნად ამ მიმართულებით, რომელიც რეალურად ახდენს გავლენას საინვესტიციო კლიმატის შეფასებაზე.

როგორც სპეციალისტები მიხნევენ ეროვნულ ეკონომიკაში ინვესტიციების მოზიდვის ძირითადი გზები და საშუალებები არის იურიდიული პირების საკუთარი სახსრები, საბიუჯეტო ინვესტიციები (რეგიონალური და ადგილობრივი ბიუჯეტის ხარჯზე) კომერციული ბანკების საკრედიტო-საინვესტიციო საქმიანობა, უცხოური ინვესტიციები, თავისუფალი ეკონომიკური ზონების განვითარება, სახელმწიფო ქონების პრივატიზაცია, საფონდო ბაზრის განვითარება, მოსახლეობის ქონება და სხვა.

სახელმწიფო გარანტიების არსებობა საინვესტიციო საქმიანობის დაცვის კუთხით არის მნიშვნელოვანი მახასიათებელი ქვეყნის საინვესტიციო კლიმატის განსაზღვრისათვის და ინვესტიციების მოზიდვისათვის, როგორც უცხოელი ისე შიდა ინვესტორებისათვის.

როცა ვსაუბრობთ ინვესტიციებზე, მასში როგორც წესი მოიაზრება „გრძელვადიანი კაპიტალდაბანდება“ (ქვეყნის შიგნით და მის ზღვრებს გარეთ) სხვადასხვა ეროვნული წარმოებაში. ამასთან, როგორც აღნიშნავს ს.ი. მელნიკოვი „კერძო ინვესტიციები, როგორც წესი ორიენტირებულია მოგების მიღებაზე, მაშინ, როცა სახელმწიფო ინვესტიციები შეიძლება განხორციელდეს ეკონომიკის დარეგულირების მიზნით“².

ბევრ ნაშრომში აღნიშნავენ, რომ სახელმწიფო ინვესტიციები ფინანსდება გადასახადების ხარჯზე, სახელმწიფო ორგანიზაციების მოგების ხარჯზე, ფულის ემისიის ან შიდა და გარე სესხების ხარჯზე³ თავის მხრივ კერძო ინვესტიციები, ასევე კერძო ფინანსები უწყვეტ კავშირშია საჯარო ინვესტიციებთან, რატომაც ინდა საფინანსო სისტემის ფარგლებში, თუმცა მიუხედავად ამისა, არსებითად განსხვავდება მათგან წარმოშობის წყაროსა და დაფინანსების მიზნით.

კერძო ინვესტიციების დაფინანსები წყარო არის იურიდიული პირების საკუთარი სახსრები (გაუნაწილებელი მოგება, ნაწილობრივ ამორტიზებული და სხვა ფონდები), აქციების გაყიდვიდან მიღებული შემოსავალი, ობლიგაციები, სხვა ფასიანი ქაღალდები, ასევე გრძელვადიანი კრედიტები და სესხები. ამასთან ეკონომიკაში არანაკლებად გამოყოფენ რეალურ ინვესტიციებს, ანუ

კაპიტალდაბანდებას ეკონომიკის რომელიმე მიმართულებაში, რომლის შედეგადაც ხდება რეალური კაპიტალის ზრდა (შენობები, მოწყობილობები, სასაქონლო-მატერიალური ჩანაწერები და ა.შ) და ფინანსური ინვესტიციები – კაპიტალდაბანება (კერძო ან სახელმწიფო) აქციებში, ობლიგაციებში და სხვა ფასიანი ქაღალდებში. უნდა აღინიშნოს რომ ასეთ შემთხვევაში არ ხდება რეალური კაპიტალის ზრდა, აზრი მდგომარეობს საკუთრების შეძენაში (იგივე ხდება მიწის და სხვა უძრავი ქონების შეძენისას).

ამგვარი გარიგებების დროს სახეზეა ტრანსფერი – გადაცემის ოპერაცია.

ინვესტიციები შეიძლება განვიხილოთ, როგორც წარმოების საშუალებების შეძენა, ისეთების როგორებიცაა, მანქანები და დანადგარები საწარმოსათვის, ანუ ისინი, რომლებიც შემდგომში ქმნიან საწარმოო პროდუქტს-საქონელს შემდგომი მოხმარებისათვის ან რეალიზაციისათვის.

ამასთან, ამგვარ შენაძენს შეიძლება ვუწოდოთ კაპიტალდაბანდება წარმოებაში და რაც უფრო დიდია კაპიტალდაბანდება მეურნეობაში, მით უფრო ქმედითი და ეფექტური იქნება მისი განვითარება. ასეთი სახით წარმოიქმნება კაპიტალი მატერიალური აქტივის სახით, ისეთები როგორიცაა მანქანები და დანადგარები, შენობა-ნეგებობები, მიწა – ყველაფერი ის, რაც შეიძლება გამოყენებული იქნეს ახალი საქონლისა და მომსახურების შესაქმნელად.

ამას გარდა, ზოგიერთი ეკონომისტი საინვესტიციო საქმიანობის სახედ მიიხნევენ ინვესტიციებს ფიზიკურ კაპიტალში. ამათან ფიზიკური კაპიტალი აუცილებელია გამოიყოს ფულადი სახით გამოხატული კაპიტალისგან (ანუ ფულისგან) და ასევე ადამიანური კაპიტალისგან.

ინვესტირების დროს შესაძლებელია საკუთარი, მოზიდული და ნასესხები სახსრების გამოყენება სხვადასხვა კომბინაციით, რასაც მთელი რიგი შიდა და გარე ფაქტორები განსაზღვრავს. ინვესტირების მიზნები მრავალფეროვანია: ტექნიკის, მოწყობილობისა და მიწის შეძენა; საწარმოო და არასაწარმოო დანიშნულების ობიექტების აშენება; ფასიანი ქაღალდების, ობლიგაციების და ა.ს. შეძენა; ლიცენზიის, განსაზღვრული სახის პროდუქციის გამოშვებაზე ან მომსახურების გაწევაზე პატენტის შეძენა; ფულადი სახსრების განთავსება საბანკო დეპოზიტზე გარკვეული პროცენტით; ძირითადი საშუალებების აღდგენა და სხვა.⁴

როგორც აღვნიშნეთ, ინვესტიციად შეიძლება განხილული იქნეს აქტივების შეძენა, მაგალითად ფასიანი ქაღალდები, ხელოვნების ნიმუშები,

ბანკში განთავსებული დეპოზიტები ან სამშენებლო ორგანიზაციები და ა. შ., უპირველეს ყოვლისა ფინანსური მოგების და კაპიტალის ზრდის ფორმით და მიზნით. ამგვარი ფინანსური ინვესტიცია წარმოადგენს დანაზოგის ფორმას.

ფინანსური ინვესტიციების დონე დამოკიდებულია ისეთ ფაქტორებზე როგორიცაა საპროცენტო განაკვეთი, ინვესტიციის შესაძლო მომგებიანობის დონე, საქმიანი გარემოს საერთო სტაბილურობა.

უნდა აღინიშნოს, რომ ინვესტირება, როგორც წესი ხორციელდება ორი სახით: კორპორატიული და სახელშეკრულებო ფორმით. კორპორატიული ფორმა ესაა ახალი კომერციული ორგანიზაციის შექმნა უცხოური ინვესტიციებით, საქართველოში რეგისტრირებული იურიდიული პირთან შერწყმა ან მიერთება, უცხოური იურიდიული პირების ფილიალებისა და წარმომადგენლობების გახსნა.

ამასთან, აუცილებელია აღინიშნოს ზოგიერთი მოთხოვნების სიმრავლე, იმ მოთხოვნებისა, რომლებიც საინვესტიციო პრინციპების შესაბამისად მოეთხოვებათ უცხოური კაპიტალით მომუშავე საინვესტიციო სუბიექტებს, ესენია: საკუთარი პროდუქციის წარმოებაში გარკვეული დოზით გამოყენებული იქნეს ადგილობრივი – ეროვნული პროდუქტი, სავალდებულო ექსპორტი წარმოებული პროდუქციის წილის პროპორციულად. იმპორტის შეზღუდვა ექსპორტის მოცულობის მიხედვით.

სახელშეკრულებო ფორმით ინვესტირება კი მდგომარეობს შეთანხმებაში ლიზინგის თაობაზე (ფინანსური იჯარა), ლიცენზირებული შეთანხმება განსაკუთრებული უფლებების (ინტელექტუალური საქმიანობის) გადაცემაზე, კონცესიური შეთანხმება, შეთანხმება პროდუქციის გაყოფაზე ან ერთობლივ საქმიანობაზე.

როცა ესაუბრობთ სახელმწიფო საინვესტიციო საქმიანობის რეალიზაციის ძირითად ფორმებზე, მნიშვნელოვანია აღინიშნოს სახელმწიფო გარანტიების აუცილებლობის როლი და მნიშვნელობა, რომელიც ერთერთ მნიშვნელოვან ინსტრუმენტს წარმოადგენს ერთი მხრივ საინვესტიციო კაპიტალდაბანდების მიმზიდველობისათვის ეროვნულ ეკონომიკაში, როგორც შიდა ისე გარე ინვესტორებისთვის, და მეორე მხრივ ეს არის თითქმის ცენტრალური ქმედითი ინსტიტუტი საინვესტიციო სამართალში. ამასთან, სწორედ სწორედ სახელმწიფო გარანტიებით ინვესტორების დაცვა წარმოადგენს საინვესტიციო საქმიანობის მართვის უმნიშვნელოვანეს რგოლს.

როგორც უკვე აღვნიშნეთ, თავად კონკრეტული საინვესტიციო ოპერაციების, როგორც

მოკლევადიანი ისე გრძელვადიანი დაბანდების განხორციელება ძირითად საშუალებებში ხორციელდება სამეწარმეო სამართლის ნორმებით, ხოლო თავად ასეთი ოპერაციები ატარებენ მვეთრად გამოხატულ ეკონომიკურ, ანუ საწარმოო საქმიანობას, რომელიც საბოლოოდ ატარებს ამგვარი იურიდიული პირის მოგების მიღების მაქსიმალიზაციას, მაგრამ მიუხედავად ამისა აუცილებელია აღინიშნოს, რომ ამგვარი საქმიანობა დატვირთულია მთელი რიგი სახალხო მიზნებით, რაც თავისთავად განაპირობებს მის რეგულირებას.

ამგვარი გარემოებების გათვალისწინებით აუცილებელია აესევე აღინიშნოს საინვესტიციო ურთიერთობების სუბიექტური შემადგენლობა, ერთერთ მხარედ მონაწილეთა შორის პრაქტიკულად ყოველთვის გამოდის საჯარო სამართლის წარმომადგენელი – სახელმწიფო, ან მისი უფლებამოსილი ორგანო. აქედან გამომდინარე საინვესტიციო საქმიანობაში არცთუ ისე იშვიათად მხარედ გამოდის შემდეგი სახის ქონება:

1) პირადაპირ ან ირიბად დაკავშირებული სახელმწიფოსთან (მაგალითად როცა საინვესტიციო პროცესის დროს ხდება პრივატიზაცია);

2) პირადაპირ ან არაპირდაპირ იზღუდება სახელმწიფოს მიმოქცევაში (მაგალითად, როცა საინვესტიციო ურთიერთობის პროცესში ხდება კაპიტალდაბანდება კერძო სუბიექტის მიერ განსაკუთრებული დანიშნულების ეროვნულ მეურნეობაში – თავდაცვის სფეროში, ობიექტი, რომელიც შეიძლება გამოყენებული იქნე ე.წ. ორმაგი დანიშნულების პროდუქციის წარმოებაში)

3) ურთიერთობები, რომლის დროსაც სახელმწიფო აწესებს განსაკუთრებულ ეკონომიკურ რეჟიმს (მაგალითად იმ შემთხვევაში, როცა საინვესტიციო აქტივობაში მონაწილეობს ბუნებრივი და ხელოვნური მონოპოლიები – ანუ ურთიერთობები, რომლებიც გარკვეულ შემთხვევაში ამა თუ იმ მიზეზით კონტროლდება ან ინიცირებულია სახელმწიფოს მიერ).

სახელმწიფო გარანტიების სახეობების კლასიფიკაცია შეიძლება განხორციელდეს სხვადასხვა საფუძვლებით, რაც დამოკიდებულია ამგვარი კლასიფიკაციის კრიტერიუმებზე. კერძოდ, შეიძლება განვასხვაოთ პოლიტიკური და ეკონომიკური გარანტიები, შიდაეროვნული და საერთაშორისო, სრული და ნაწილობრივი, დროებითი და მუდმივი და ა.შ.

საინვესტიციო საქმიანობის სუბიექტების უფლებების გარანტად ძირითადად გვევლინება კონსტიტუციური საკანონმდებლო ნორმები. მოქმედი კანონმდებლობის ანალიზი „საინვესტიციო გარანტიების დონისძიებების“ სისტემა-

ში საჭიროა გამოვეყნოთ სახელმწიფო გარანტიების შემდეგი სახეები:

1) გარანტია ერთიანი საინვესტიციო გარემოს, საქონლის, მომსახურების და ფინანსური საშუალებების თავისუფალი მიმოქცევა, კონკურენციის დაცვა და საინვესტიციო საქმიანობის თავისუფალი სივრცის არსებობა. როგორც სპეციალისტები აღნიშნავენ ამგვარი ეკონომიკური სივრცის არსებობა დამოკიდებულია სახელმწიფო პოლიტიკის მიდგომით ეკონომიკური განვითარების გეგმის მიმართ, ერთიანი სტანდარტების, სტრატეგიის და ბუღალტრული აღრიცხვაზე. საბაზრო ეკონომიკის წარმატებული ფუნქციონირება უწყვეტად არის დაკავშირებული ეკონომიკური საქმიანობის თავისუფლების უზრუნველყოფაზე, რომელიც თავის მხრივ ნიშნავს მოქალაქეთა უფლებებს და მათი ქონების თავისუფალ გამოყენებაზე, საკუთარი შესაძლებლობების რეალიზაციაზე სხვადასხვა კანონმდებლობით ნებადართულ ეკონომიკურ საქმიანობაში. ეკონომიკური საქმიანობის თავისუფლება – აუცილებელი პირობაა საბაზრო ეკონომიკის ფორმირების და ფუნქციონირების საკითხში. ეკონომიკური საქმიანობის წამახალისებელი თავისუფლება აკრძალულია ისეთი ეკონომიკური საქმიანობა, რომელიც მიმართულია მონოპოლიზაციასა არაკეთილსინდისიერ კონკურენციაზე.

2) ეკონომიკური დაცულობის თანაბრი გარანტიები, როგორც კერძო ისე სახელმწიფო ინვესტიციებისათვის. კონსტიტუცია აღიარებს და იცავს, როგორც კერძო ისე სახელმწიფო და ასევე მუნიციპალურ საკუთრებას. საქართველოს კანონმდებლობას ახასიათებს საკუთრების ფორმების სხვადასხვაობა. საკუთრების ფორმების სახელმწიფო რეგულირება ხორციელდება მთელი რიგი საკანონმდებლო აქტებით, რომელთა შორის ცენტრალური ადგილი უკავია საკონსტიტუციო ნორმებს, რომლებიც ემსახურება მთლიანად ქვეყანაში საკუთრებასთან დაკავშირებული ურთიერთობების რეგულირებას. სამართლებრივი გაგებით საკუთრების ნებისმიერი ფორმა გულისხმობს საკუთარი ქონების ფლობის, სარგებლობის და განკარგვის უფლებას, მათ შორის არაა აკრძალვა საკუთარი ქონების გამოყენებაზე საინვესტიციო საქმიანობისათვის.

3) გარანტიების საჯაროობა საინვესტიციო საქმიანობის რეგულირებაში. აღნიშნული გულისხმობს, რომ კონსტიტუცია და კონსტიტუციური კანონი „ნორმატიული აქტების შესახებ“ ავალდებულებს საჯარო მოხლეკებს მათ მიერ გამოცემული საკანონმდებლო აქტების გამოქვეყნებას კანონით დადგენილ ვადაში, რათა მიღებული საკანონმდებლო ნორმები ცნობილი

გახდეს საზოგადოებისათვის, მოხდეს მათი მიტანა ფართო საზოგადოების ცნობიერებად მისი გამოქვეყნებით, რაც ასევე კანონის მოთხოვნაა. ყველა სხვაა შემთხვევაში აკრძალულია კანონის შესაბამისად მიუღებელი აქტებისა და ნორმების გამოყენება. ეს უზრუნველყოფს სახელმწიფო გარანტიების საჯაროობას ერთის მხრივ და მეორე მხრივ გამჭვირვალობას სახელმწიფო რეგულირების სფეროში.

4) საინვესტიციო საქმიანობის ეკონომიკური თავისუფლება. კონსტიტუციური ნორმების მიხედვით ყველას აქვს უფლება ისარგებლოს საკუთარი ქონებით, ფლობდეს მას და განკარგოს ის საკუთარი შეხედულებისამებრ კანონით ნებადართული ფორმებით. აქედან გამომდინარე შეგვიძლია გავაკეთოთ დასკვნა, რომ საინვესტიციო საქმიანობის განხორციელებისას დაუშვებელია მონოპოლიზაციისაკენ და არაკეთილსინდისიერი კონკურენციის პირობების შექმნა. ყველას ეძლევა საშუალება გამოიყენოს საკუთარი ქონება და შესაძლებლობები სამეწარმეო ან სხვა ეკონომიკურ საქმიანობაში და მისი ეს უფლება გამყარებულია კონსტიტუციური ნორმებით, რაც განაპირობებს მათ ეკონომიკურ თავისუფლებას. თუმცა შეიძლება ვთქვათ, რომ აღნიშნული ნორმები ეხება მხოლოდ ფიზიკურ პირებს (მოქალაქეებს) და რომ ამ წრეში იურიდიული პირების ჩართვა უსაფუძვლოა, თუმცა ეს არანაირად არ აკნინებს იურიდიული პირების თავისუფლებას ეკონომიკურ საქმიანობაზე, ვინაიდან კონსტიტუცია და კონსტიტუციური კანონები უზრუნველყოფს ყველას უფლებების დაცვას და ნებისმიერს პირს, მათ შორის იურიდიულ პირებსაც აძლევს უფლებას განახორციელონ საქმიანობა ნებისმიერი ფრმით რაც ნებადართულია კანონით, ან არ არის აკრძალული მოქმედი კანონმდებლობით. ამგვარი მიდგომა, საკუთარი ქონებისა და შესაძლებლობების, თავისუფალი რეალიზაციის შესაძლებლობა საკუთარი შეხედულებისამებრ ქმნის სწორედ ეკონომიკურ თავისუფლებას, როგორც ფიზიკური ისე იურიდიული პირებისათვის. ეკონომიკური თავისუფლება – ყველა სამართლის საერთო კუთვნილებაა, რომელიც თავის თავში გულისხმობს შესაძლებლობას უზრუნველყოს მისი ორგანიზება და რეალიზება და ის ერთერთი აუცილებელი პირობაა სამოქალაქო საზოგადოებისა და ლიბერალური სახელმწიფოს განვითარებისათვის.

5) საერთო-სახალხო გარანტია, თანასწორობის და დაცულობის საინვესტიციო საქმიანობის ხელშეწყობაში. აქაც მნიშვნელოვანია კონსტიტუციური ნორმები, რომლების უზრუნვე-

ელყოფენ კერძო საკუთრების დაცვას. კონსტიტუციის მიხედვით ყველას აქვს უფლება ქონდეს საკუთრება, ფლობდეს და განკარგავდეს მას ერთპიროვნულად ასევე სხვასთან ერთად მოგების მიღების მიზნით. კერძო საკუთრების აღიარებისას სახელმწიფო საკუთარ თავზე იღებს მის დაცვას შესაბამისი კანონების მიღებით. აღნიშნული ეფუძნება აღიარებულ საერთაშორისო ნორმებს ადამიანთა უფლებების დაცვისა და თავისუფლების შესახებ. კერძო საკუთრების სუბიექტები შეიძლება იყვნენ მოქალაქეები (ფიზიკური პირები) და იურიდიული პირები, რომელიც შექმნილია ფიზიკური პირის ან პირთა წრის მიერ, როგორც კომერციული სუბიექტი. კერძო საკუთრების ყოველი სუბიექტი თანასწორუფლებიანია კანონის წინაშე და სასამართლოს წინაშე. კერძო საკუთრების დაცვაში იგულისხმება ნორმალური, შეუფერხებელი განვითარების უზრუნველყოფა. უნდა განვმარტოთ „საკუთრების“ და „კერძო საკუთრების“ ფორმების შინაარსი. კერძო საკუთრება ესაა კანონიერი სამეწარმეო საქმიანობის ფორმა, განხორციელებული ფიზიკური და იურიდიული პირების მიერ, რომლებიც გამოდიან როგორც კერძო პირები და არა როგორც სახელმწიფო და საჯარო მოხელეები. ეს პირები თავის საქმიანობას ახორციელებენ თავისუფლად საკუთარი ქონებისა შესაძლებლობების ფარგლებში. მეორე მხრივ კერძო საკუთრებად მოიაზრება კერძო პირის მხოლოდ კონკრეტული სანივთო სამართალი (ფიზიკური და იურიდიული პირის). მესამე – ასე არცთუ ისე იშვიათად უწოდებენ თავად ქონებასაც, რომელიც კერძო საკუთრების ნაწილია. უნდა აღინიშნოს, რომ ტერმინი „საკუთრება“ ეკონომიკურ ლიტერატურაში, ასევე კონსტიტუციაში, ასევე საკანონმდებლო ტექსტებში გაჯერებულია სხვადასხვა შინაარსით. კერძო საკუთრება გაგებულია, როგორც სხვადასხვა მერყურნეობების ფორმა, რომელიც ხორციელდება განსხვავებული სუბიექტების მიერ. ისინი, რომლებიც არ არიან სახელმწიფო ან ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების სუბიექტები უნდა ჩაითვალოს კერძო პირებად და კერძო საკუთრების სუბიექტებად, რომლებიც გამოდიან კერძო სამეურნეო (მათ შორის სამეწარმეო) საქმიანობაში ფიზიკური (ინდივიდი) და იურიდიული პირის (ორგანიზაცია) სახით.

6) საინვესტიციო საქმიანობის სუბიექტების უფლებების დაცვის სახელმწიფო გარანტიები. კონსტიტუციით დაცულია ადამიანის, მოქალა-

ქის უფლებები და თავისუფლება. ამასთან, ასეთი გარანტიები შეიძლება იყოს პოლიტიკური (სახელმწიფო პოლიტიკის კურსი ღირსეული ცხოვრებისა, ადამიანის თავისუფალი განვითარების, პოლიტიკური სტრუქტურების სიმყარის, მათი სამოქალაქო თანხმობის შესაძლებლობის, მოქალაქეების პოლიტიკური კულტურის სათანადო დონე) ასევე სოციალურ-ეკონომიკური (სოციალური სტაბილურობა, განვითარებადი ეკონომიკა, ინფრასტრუქტურა, საზოგადოების სოციალური მოთხოვნები). ასევე, იურიდიული (უფლებებისა და თავისუფლების დაცვის მექანიზმები) ესენია საკონსტიტუციო სამართალწარმოება (საკონსტიტუციო სასამართლო), სასამართლო დაცვის უზრუნველყოფა (საერთო სასამართლოები), ადმინისტრაციული დაცვა (ადმინისტრაციული წესით გასაჩივრება შესაბამისი დაქვემდებარებით), სახელმწიფო სტრუქტურების მხრიდან სამართლიანობის დაცვის კონტროლის განხორციელება (საპარლამენტო, საქმთავრობო დაცვა), პროკურატურის მუშაობა, ომბუდსმენის ინსტიტუტი, ეს ყველა უნდა მოქმედებდეს ფართო გაგებით, როგორც სახელმწიფო მოხელეების მიმართ და მათი სამართლიანი უფლებების დასაცავად, ასევე მოქალაქეების მიმართ.

საბიუჯეტი ინვესტიციების და მთლიანობაში სახელმწიფო საინვესტიციო საქმიანობის ინფრასტრუქტურული ასპექტების ხარისხობრივი მახასიათებელი არის ამგვარი ურთიერთობების ობიექტის თავისებურებები და სტატუსი.

დასკვნა

გარდამავალ ეკონომიკაში ინვესტირების ეკონომიკური არსი მდგომარეობს იმაში, რომ ინვესტირების წყარო სახელმწიფო ღირექტიული და ცენტრალიზებული მართვიდან გადადის თვითუზრუნველყოფისა და თვითდაფინანსების სისტემაში. ამასთან, მომხმარებელთა გადახდისუნარობა, საქონლის კონკურენტუნარობა, ქვეყნის არასტაბილური ეკონომიკური და პოლიტიკური სიტუაცია ის ფაქტორებია, რომლებიც აფერხებს საინვესტიციო პროცესს და რომელთა უგულებელყოფა უარყოფითად იმოქმედებს საქართველოში ინვესტირების პროცესის დაწყებაზე. ეს ფაქტორები გამოიხატა ისეთ მოვლენებში, როგორიცაა მაღალპროცენტული კრედიტი, საწარმოო სიმძლავრეების არასრული დატვირთვა, ინვესტიციების დეფიციტი, მკაცრი საბიუჯეტო შეზღუდვები.

განმეხილებელი ლიტერატურა

1. Мороз С. Принципы инвестиционной деятельности. // Журнал российского бизнеса. 2003. № 3.
2. Мельников С. Государственные (бюджетные) инвестиции. // В кн.: Экономика. / Под ред. проф. А.А. Волкова. - М., 2004. С. 167-168.
3. Болохин П.А. Инвестиции и цены. - М., 2003. С. 8.
4. ლ. ქოქიაური „ინვესტიციების თეორიული გენეზისი“ 2007 წ. გვ. 59.

**ЭКОНОМИКО-ПРАВОВЫЕ МЕХАНИЗМЫ РЕАЛИЗАЦИИ
ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ГОСУДАРСТВА**

ТЕА КВАБЗИРИДZE - Д.Э.Н.
E-mail: t.kvabziridze@gmail.com

ЛАША БАГРАТИОНИ - докторант Азербайджанского гос. экон. университета
E-mail: lashab1989@gmail.com

НАТО НАТРОШВИЛИ - докторант ГТУ
E-mail: natroshvili1981@gmail.com

РЕЗЮМЕ

В работе рассмотрены инвестиционная деятельность государства и экономико-правовые аспекты ее реализации, которые выражаются в государственном регулировании финансирования и в экономико-правовом единстве инвестиционной деятельности.

Рассмотрены пути совершенствования инвестиционной среды и основной акцент сделан на существовании стабильной правовой базы, которая, со своей стороны, обеспечивает течение инвестиционного процесса в гарантировано здоровой обстановке.

Рассмотрены качественные характеристики бюджетного инвестирования и, в целом, государственной инвестиционной деятельности, статус и особенности таких взаимоотношений; конституционные права субъектов инвестиционной деятельности. На основании действующих правовых норм, рассмотрены виды государственных гарантий в системе «Мероприятия по обеспечению инвестиционных гарантий».

**ECONOMIC AND LEGAL MECHANISMS FOR THE IMPLEMENTATION
OF THE INVESTMENT ACTIVITIES OF THE GOVERNMENT**

TEA KVABZIRIDZE - doctor of Economical Scienses
E-mail: t.kvabziridze@gmail.com

LASHA BAGRATIONI - PhD of Azerbaijan's State Economical University
E-mail: lashab1989@gmail.com

NATO NATROSHVILI - PhD of GTU
E-mail: natroshvili1981@gmail.com

Summary

The paper discusses the investment activities of the Government and the economic and legal aspects of its implementation, which are expressed in state regulation of finance and economic and legal unity of the investment activity.

The ways of improving the investment environment and focuses on the existence of a stable legal framework, which, for its part, provides for the investment process to ensure a healthy environment.

The paper discusses qualitative characteristics of the budget investment and, as a whole, public investment; the status and characteristics of such relationships; the constitutional rights of an investor. On the basis of existing law, there are considered types of government guarantees in the “Actions to ensure Capitalizing guarantees.”